હજારો નકલો ખપી જાય છે એવી

શ્રી

તુલસીદાસ

ની, તથા

કબીરની સાખી.

છપાવી પ્રસિધ્ધ કરનાર.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે—બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજે—અમદાવાદ.

અમદાવાદ.

“ચીમનલાલ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ઠે. પીરમસાના રોજે.

સંવત ૧૯૬૨ સને ૧૯૦૬.

કિંમત ત્રણ આના.

॥ શ્રી રામચંદ્રાય નમઃ ॥

તુલસીદાસની સાખી.

સાખી.

સત્ય વચન ઓર દીનતા, પરસ્ત્રી માત સમાન;
ઇતનેસે હરિ ના મિલે, તો તુલશીદાસ જમાન ૧

તુલસા એ સંસારમે, ભાત ભાતકે લોક,
સબસે હીલી મીલી ચાલીએ નદી નાવ સંજોગ ૨

કહાં કાશી કાં કાસ્મીર, ખુરાશાન ગુજરાત,
તુલસી એસે જીસકું પ્રાલબ્ધ લે જાત. ૩

ઉચા કુલ કીસ કામકા, જ્યાં નહિ હરિકો નામ;
તુલસી સુપચ ભલો, જીસ મુખ હરિકો નામ ૪

તુલસી પક્ષી પીનીસે ઘટે ન સરિતા નીર;
ધર્મ કીએ ધન ના ઘટે સહાય કરે રઘુવીર. ૫

તુલસી ગરીબ ન સતાવીએ બુરી ગરીબકી હાય.
મુવા ઢોરકે ચામસે લોહા ભસ્મ હો જાય. ૬

રામ નામ સબ કોઇ કહો ઠગ ઠાકોર ઓર ચોર,
બિના પ્રેમ રીઝે નહિ તુલશી નંદ કીશોર ૭

તુલશી નીચે જનશે, મને ન ઉંચો કામ;
મઢત નગારા ના બને, ચુવા કરે ચામ ૮

તુલશી તલપ ન છોડીએ, નીચ્ચે લીજે નામ;
મનુષ્ય મજુરી દેતહે ક્યું રખેગો રામ ૯

તુલશા તગમે જાનીયો બડો ગરીબ નીવાજ
મોતી કણુ મોંઘા કીયા સોંઘા કીયા અનાજ ૧૦

તુલશી સમય વહી ગયો જાણ્યા નહી જુગદીશ
જનની જણુતા નાડ કટી તેં કયું કાટયો શીશ. ૧૧

એક ઘડી આધી ઘડી આધીમે પલ આધ;
તુલસી સંગત સધરી કટે કોટી અપરાધ ૧૨

ચલતી ચકી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે સાબીત રહા ન કોય, ૧૩

ચલતી ચકીમે પીસાતે, તુલશી કહે શબ લોક;
કોઇ વીરલા સંત રહે ગયા પરિબલ કીલકી ઓટ ૧૪

દયા ધર્મકા મુળહે પાપ મુળ અભિમાન;
તુલશી દયા ન છોડીએ જબલગ ઘટમેં ...૧૦
આવ નહિ આદર નહી નેન નમે નેહ
તુલશી વા ઘર ન જાઇએ મરકંચન વરસે મેહ ૧૬
આવા હય આદર હય નેનનમે નેહ;
તુલશી વા ઘર જાઇએ મર ભાલા બરસે મેહ. ૧૭
તુલશી સીતા રામકું રીઝ ભજો કે ખીજ,
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જયું ખેતરમેં બીજ. ૧૮
તુલશી કીડા લીમકા, ઞખા ચાહે ખાંડ;
મન ચાહે વૈરાગકું, ઘર ચાહે રાંડ ૧૯
તુલસી વસીકર્ણુ મંત્ર હે તજીએ વચન કઠોર;
મીઠી મીઠી બાતહે વશીકર્ણુ નહી ઓર ૨૦
કૃષ્ણ કૃષ્ણ સબી કહે અજોધ્યા કે સબ કોઇ,
તુલશી બીજમે આયકે કયા રામગે બેર હોઇ. : ૨૧
મોર મુગટ નીચે ધરો કીટ મુગટ ધરો શીશ;
ધનુષ્ય બાણ હસ્તક ધરો, તો તુલસી નામે શીશ ૨૨
કહા કહુ છબી આજકી, ભલે બીરાજો નાથ;
તુલસી મસ્તક જબ નમે ધનુષ્ય બાણ લો હાથ. ૨૩
કીત મોરલી કીત ચંદ્રીકા, કીત ગોપી અનકો સાથ;
અપને ભકતકે કારણે, શ્રીકૃષ્ણ ભયે રઘુનાથ ૨૪
તુલસી મિટે નહીં મોહતમ, કોટી કરો ગુણ સંગ્રામ;
હૃદય કમલ ફુલે નહી. બીન રઘુ કુલ રઘુરામ. ૨૫
સવીઆ સત નવ છોડીએ સત છોડે પત જાય;
સતકી બાંધી લક્ષમી, ફીર મીલેગી આય. ૨૬
ચિત્ર કોટકે ઘાટપર, ભઇ સંતનકી ભીડ;
તુલસીદાસ ચંદન ઘસે, તીલક કરે રઘુવીર. ૨૭
તુલસી પર ઘર જાય કે, દુઃખ ન કહીએ રોય;
ના અપના બામ ગુમાઇએ જો હોની હોય સો હોય ૨૮
તુલસી તલપ ન કીજીએ રીઝકે મોત સબી સાથ;
કયા રૂકે જગતસે, કલમ પ્રભુકે હાથ. ૨૯
તુલસી રેખા કરમકી કયુ ન મીટે રામ;
મેટન સમરથ હય પણ, સમજ કીયા હય કામ ૩૦

ને મન રહે જોબન રહે, ન રહે ગામને ઠામ,
તુરસી જગમે જશ રહે, કે કરદે કીસીકા કામ, ૩૧
પર ધન પથ્થર જાણીએ, પર સ્ત્રી માત સમાન;
એટલું કરતાં હરીના મીલે, તો તુલશીદાસ જમાન ૩૨
સબ સોનેકા નગર બન્યા પારસ મણુયા થોલ;
તુલસી હરીકી ભક્તિ બીન જમડા કરે ધમરોલ ૩૩
તુલસી પુર્વકે પાપસે, હરી ચર્ચા ન સુહાય,
જેસે તાપકે જોરસે, ભોજનકી રૂચી જાય ૩૪
તુલસી જીસતે મુખસે, ધોખે નીકમે સમ;
ઉસકે પાઊકી મોજડી, મેરે તનકા ચામ ૩૫
રામે નામકો આલસી, ભોજનકો હુશીઆર.
તુરસી એશે નરનકો, વાર વાર ધિકાર ૩૬
તુલસી કહે ઇસ જગતમે સબસે મીલીયે ધાય,
કયા જાણે કીસ બેસશે રામચંદ્ર મીલ જાય ૩૭
ખેતર બગાડયું તણુ ખલે સભા બગડી લેડ;
ભક્તિ બગડી લાલચે જેમ કેસર પડી ધુડ ૩૮
સેજ દીઆ સો દુધ બરોબર, માંગલીયા સો પાણી;
ખેંચ લીયા સો રકત બરોબર. ગોરખ બોલે વાણી ૩૯
ચાર પહોર ધંધો કરે, ચાર પહોર રહે સોઇ;
રામ નામ ઘડી ના બોલ્યો. મુક્તિ કહાસે હોઇ. ૪૦
મે કહો ગોપાલ ભજ, મે કહો ન ગોપાલ.
મે ન કહો ચુર તેને કીયો, કયું ન પડે જંજાલ ૪૧
કનક ઘડયો નંગે જડયો, ચડયો શીશ ગોપાલ;
કતિ સ્વભાવ ના મીટયો, અંત પુછકો બાલ ૪૨
મલંગ પઢા બજાર મે, હોતું દીનકી ખેર;
ના કહુંસે દોસ્તી ના કાહુસે બેર ૪૩
કાલ કરતા આજ કર; આજ કરતા અબ
અવસર બીત્યો જાત હે ફીર કરેગો કબ ૪૪
સંસારીના ટુકડા નવ નવ આંગળ દાંત;
ભજન કર્યા ચડી પચે નહી તો ફાડે આંત. ૪૫
સંકટસે સાધુ ભયે સાધુસે મુનીજન હોય;
સબ જાવે વૈકુંઠમે પલા ન પકડે કોય ૪૬
જપ માળા છાપા તિલક સરે ન એકો કામ,

મને કાચે જાયે વૃથા, શાચે ર.ચે રામ,

જ્યુ કાઠકું ધુન ખાત હે, કોઈ ન જાણે પીડ;
યું ચિંતા ચિતમે બયે, બુદ્ધિ બલ ઘટત શરીર ૪૮
જ્ઞાન દડી ચોટે પડી, તેમાં શબ કોઇ ખેલો આય;
નીર ગુણો નીરાકારી, જીતે સો લઇ જાય ૪૯
ભકિત બીજ પલટે નહી. જો જુગ જાય અનંત
ઉચ નીચ ઘર જન્મ લે, તોઉં સંતકો શંત ૫૦
પડે રહે દરબાર મે, ધકા ધણીકા ખાય.
કબુક લેહેર દરીઆ વકી, દુખ દારીદ્ર મીટ જાય. ૫૧
સંસારી નીરધન દુખી, રાજા દુ:ખી દલભજ તે;
પ્રથ કાળે વૈસ્યા દુ:ખી જોગી દુખી ધન સચતે; ૫૨
માતા તિર્થ પિતા તિર્થ, તિર્થ જેષ્ટ બધવા.
વચને વચને ગુરૂ તિર્થ, આર તિર્થ અભ્યા ગતા. ૫૩
રામ નામ સબ કોઇ કહે, દશરથ ન કહે કોઇ
એક વાર દશરથ કહે, તો કોટી યજ્ઞ ફળ હોય ૫૪
આવ કહે સો ઓલીઆ, બેઠ કહે સો પીર,
જીસ ઘર આદર ભાવ નહીં ઉસકા કાટો શીર, ૫૫
સંત બડે પરમાર્થી. શીતળ ઉનકે અંગ;
તપત બુજાવે ઓરકી, દે દે અપનો રંગ ૫૬
કાટે તો ખીજે નહી, ખીચે તો તહી નેહ;
પથર મારે ફળ દીએ તાપ શીત શબ સેહ ૫૭
રામ રૂપીઆ રોકડે, ખરચત ખુટત નાહી.
લેતે દેતે ના ઘટે, એસી ચીજ કોઇ નાહી ૫૮
રામ જગતકા શેઠીઆ, રહે વૈકુંઠકે માંહે;
ત્રીસ દીન વોહ હીસાબસે, આયે ઉનકે ત્યાંહ. ૫૯
કળજુગ સમાન કોઈ જુગ નહી જો જપે શ્રીરામ બોલાય
બીજા જુગે મુસ્કીલ મળે કળજુગમાં મળે જલદી આય ૬૦
પડદે રહેતી પદમણી. ન લેતી હરીનું નામ,
કરણીએ સઇ કુતરી, હુંઠે આખુ ગામ. ૬૧
આશા પનમેં હરી ભજ, જગમેં રહે ઉદાસ;
તિર્થ બી આશા કરે કબી આવેગે દાસ. ૬૨
રામ જરૂખે બેઠે, સબકા મજરા લેત.
જેસી જીનકી ચાકરી, તેસા તીનકુ દેત.

રામ નામકી ઓખદી, ખરી નીતસે ખાય;
અંગ પીડા વાધે નહીં મહા રોગ મીટ જાય. ૬૪
રામ નામકો લુટહે, લુટ શકે તો લુટ;
અંતકાળ પસ્તાયગો, પ્રાણ જાયગો છુટ. ૬૫
જનતો જણતો હરિ ભકત જન કાં દાતા કાં શુર,
નહી તો રહેજે વાંઝણી, પણ ફોકટ ન ગમાવીશ નુર ૬૬
ભજો રામ સીતા, જનમ જાત હે બીતા.
એહી ભાગવત હય એહીમે હય ગીતા, ૬૭
રામ નામ શમશેર પકડલે, કરણ કટાગ બાંધ લીયા,
દયા ધર્મકો ઢાલ બનાવે, જમકા દ્વારા જીત લીયા. ૬૯
રામ નામ નીજ મંત્રહે, સત ગુરૂ દીયો બતાય;
ઓખદ ખાખે પચ રહે, બાકી વેદના મીટ જાય. ૭૦
સીતા પતિ રઘુનાથકું, નેક નમાયો શીશ;
લંકા પુરકો બેસણો સ્યામ કીયો બક્ષીસ ૭૧
સીતા પતિ રઘુનાથજી, તમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કેઆ ઝાઝકો, ચલન શકત કછુ ઓર ૭૨
સીતા કામકી સાયબી, ધીગડ મલકો રાજ;
સુરત વૈકુંઠ હો ગઈ, સબી રામ પ્રતાપ ૭૩
સીયા તબ તરૂવર ભયા, કાટા તબ ભયા ઝાઝ;
તારે પણ બોળે નહી, પ્રભુ બાંધ ગ્રહેકી લાજ ૭૪
રોગી પરમ સેવકા. દરીદ્રી પરમ ત્યાગી;
કુટલી નારી નિવ્રતા, ગુઢી વેસ્યા તપશ્ચરી ૭૫
મરૂં તો માગું નહિ, અપના તનકે કાજ;
પરમારથકે કારણે, જાચત ન આવે લાજ ૭૬
મેં જાણ્યું હરિ દુર હય, હરિ હય હદયા માંહે;
આડી ત્રાટી કપડકી, તાસત દીસત નાહે ૭૭
કંચન ત્યાગો સેહેજે હય, સેહેજ ત્રીયાકા નેહ;
માન બડાઈ ઓર ઈર્ષા, તુલશી દુર્લભ દેહ ૭૮
અગન પલીતા રાજ દંડ, ચોર મુસા લે જાય;
ઇતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ દંડ સહયો ન જાય ૭૯
કહેણી મીસરી ખાંડ હે, રેહેણી તાતા લોક;
કહેણી કરે રેહેણી રખે, એસા વીરલા કોક ૮૦

અભ્યાગતો મુખે સ્વેતી, વાવંતા કોઈ શુન નાશ;
તે અમર બીજ ઉગતાં, લણતાં જુગો જુગ, ૮૧
નાચે કુદે તોડે તાન, તેનું દુનિયા રાખે માન;
ભજન કરે ભાવથી જાણુ, તેને ન મળે પુરૂ ધાન્ય ૮૨
જસો દીલ હરામસે, તેસો હરીસો હોય;
ચલા જાવે વૈકુંઠમે, પલા ન પકડે કોય ૮૩
મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર;
આશા તૃષ્ણા ના મરે, કહે ગયા દાસ કબીર ૮૪
જતી જોગી સતી નારી, રણુ મધ્યે કોઈ સુખવંત;
ગામ મધ્યે કોઇ ભકત જન, એ ચારે પૃથ્વીના સ્તંભ ૮૫
બાના બડા દયાલકા, તિલકે છાપ ઓર માલ;
ખુલુ કહે જમ ડરત હે, ભય માને ગોપાલ ૮૬
દેનેકું હરિનામ હે, દેયેકું આનદાન;
તરનેકું આધિનતા, બુડનેકું અભિમાન ૮૭
લોભ પાપકા મુલ હે, નર્ક મુલ અભિમાન;
જો તરનેકુ ચાહોતો, છોડ લોભ અભિમાન ૮૮
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધનકે ભુખે નાહી
જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નહી ૮૯
પાણી તો વહેતા ભલા, બાંધ્યા ગંદા હોઈ;
સંતો રમતા ભલા, દાગ ન લાગે કોઈ ૯૦
કરણી કરે ભેડકી, ચલેં હંસકી ચાલ;
પુંછડાં પકડે શીયાલકા, કીસ બીસ ઉતરે પાર. ૯૧
જુચા ન હોય આપણા, કુચા ન હોય હીર;
લીમ ન મીઠા હોય, કહે ગયા દાસ કબીર. ૯૨
સંકટસે સાધું ભયે, પુનીત ભજે ભગવંત;
લક્ષ ચોરાશી ફીરન હે, વીસ્કા નાવે અંત. ૯૩
મુરખકો મુખ બંબહે, બોલત વચન ભુજંગ;
તાકો ઓખદ મૌંન હય, વીખી નહી લાગત અંગ ૯૪
મમ ઇચ્છા સર્વ નાસ્તી, દૈવ ઇચ્છા પ્રવર્તતે;
રાજ કન્યા રાજદ્વારે, ભાગુ બ્રાહ્મણુ ભણંત ૯૫
હરી હીરા કેરી ગાંઠડી; ગરાક બિના મત ખોલ;
જબ મીલે હીરાકે પારખું, હીરા લેશે મોંઘે મોલ ૯૬.

જ્ઞાનીને જ્ઞાની મળે રસની લુટ
અજ્ઞાની જ્ઞાની મળે જુડા માથા ફુટ. ૯૭
જ્ઞાનીના ગુરૂ થવું અજ્ઞાનીના દાસ;
અજ્ઞાની ઉપાડે ધોકો તો લે જ્ઞાનિ મોંમા ઘાસ ૯૮
બડા બડાઈ નવ કરે, બડા ન બોલે બોલ;
હીરા મુખસે ના કહે લાખ હમાર બોલ ૯૯
ચીતાસે ચતુરા ઘટે દુખગે ઘટે શરીર,
ખપશે ઘટે લક્ષ્મી કહે ગયા દાસ કબીર ૧૦૦
મન ગયા તો જાનેદે ગત જાનેદે એ શરીર;
ના ખેંચી કમાન તો કયાં લગેગા તીર. ૧૦૧
કબીરા કહે કે એેહી જગ, જેશી અંધી ગાય.
વછડા. થા સો મર ગયા જુઠી ચાસ ચટાય ૧૦૨
ભરથ અપની જનની તજી, પિતા તજે પ્રેહલાદ
વિભીક્ષણ અપના ભાઈ તજે, શ્રી રામકે કાજે ૧૦૩
માલા બનાઇ કાષ્ટકી બીચમે ડાલા સુત;
માલા બિચાર કયા કરે જપને વાલા કપુત ૧૦૪
કયા કહે રઘુ નાથજી સબ કરમકો ખેલ,
વિભિક્ષકું લંકા દી હનુમાનકું તેલ ૧૦૫
કામીકા ગુરૂ કામહે લોભીકા ગુરૂ દામ;
કબીરાકા ગુરૂ સંત હે સો સંતનકા ગુરૂ રામ, ૧૦૬
બીર કહે કનક કામની દોનો વિકટ બડી જાલ,
જાતે હે હરી મીલનકું તો બીચમે હાલે શાલ ૧૦૭
માયા બડી ચોરટી માંસ બેઠી હે વાટ;
નિરગતસે ફાસ પડે કબીરા ગયે કાટ. ૧૦૮
મુખ કાયા સુમરનકું સુણનેકુ કીયા કાન.
તરનેંકુ કીયો લીનતા બુડનેકું અભિમાન, ૧૦૯
સજ્જનસે દુર્જન ભસે કે પર નિંદા કરત,
દુર્જનકું ઉધારત આપે નરક પડત ૧૧૦
બ્રાહ્મણ ભયે તો કયા ભયે ગલેમે ડાલા સુત.
આતમ જ્ઞાનકી ખબર નહી ભયે સ્મશાનકા ભુત ૧૧૧.
કંપટી કે મન કપટ બસે સુરકે મન સંગ્રામ,
લોભી કે મન ધન બસે કબીર કે મન રામ ૧૧૨
પરનારી ઝેર.છુરી મત લગાવો અંગ,

દશ શીશ રાવણ કે ગયે પરનારી કે સંગ ૧૧૩
પરનારી પેસદ ભઇ દે ન શકત કછુ ઓર;
મુત્ર પાત્ર આગે ધરે નહી નરકકો ઠોર ૧૧૪
ચંદન પડા ચમાર ઘર નીત ઉઠ કુટે ચામ.
ચંદન બિચારા કયા કરે પડા નીચસે કામ, ૧૧૫
પાણી તો બંધા ભલા જો કુછ ઉડા હોય.
સંતતો એસા ભલા જો કુછ પરમાર્થ હોય ૧૧૬
સજ્જનશે સજ્જન મીલે તો હોવેો દો દો બાત;
ગધાશે ગધા મીલે તો ખાવે દો દો લાત ૧૧૭
મરના મરના સૌ કહે મરી ન જાણે કોય;
જો મરનેકું જાણે તો ફીર ન મરના હોઇ. ૧૧૮
કબીરા કહેમે હરભજુ મુવે મુકિત પાઉં,
દોનું હાથમેં મોદક હય મન માને સો ખાઉં ૧૧૯
રામ નામ લીઆ ઉશીને ખુબ કામ કીયા;
રામકું વીસારેગા તો જીતી બાજી હારેગા ૧૨૦
કબીરા કોડી કાષ્ટકી ચોદેસ લાગી અંગાર
માંહે પડયા સો ઉગર્યા જલ ગયા દેખન હાર ૧૨૧
સતો ગુણમે સુખ વધત હે કામ રજો ગુણ હોય;
આલસાને તમો ગુણ વધત રહત જ્ઞાન સબ ખોય. ૧૨૨
મનકી જાણે દીલકી જાણે જાણે ચીતકી ચોરી;
ઉનશે કયું છીપાઇએ જીસકે હાથ મે દોરી ૧૨૩
ધન્ય ભોગી ધન્ય ગામને જ્યાં સંત બિરાજે આઇ
સબિ ભુમી પાવન કરે હિલી મીલી જશ ગાઈ ૧૨૪
અજગર કરે ન ચાકરિ પછી કરે નકામ;
દાસ મલુકાયું કહે સબકા દાતા રામ ૧૨૫
ચટી ચકિ સબ કહે માળી (ખાંસડો) ન કહે કોઈ
જેને માનીશે લગર હે તો બાલ ન બીંકા હોય. ૧૨૬
રામ ભજે તો અબ ફીર ભજેગે કબ.
હરિઅલ હરિઅલ રૂખડે ઇધણ હો ગયે સબ ૧૨૭
પોથી શો પોથી બની પંડિત બને ન કોઇ,
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકે પઢેશો પંડીત હોય ૧૨૮
હરિ ભજવે હક બોલાવો દોનો બાત અવલ,
તુળશી હાકો રહેત હે આઠો પહર અમલ ૧૨૯

હરિ આવ્યો હરિ ગયો હરિક પાસ,
હરિ હરિમેં મીલ ગયો તો હરિ ભયો ઉદાર ૧૩૦

અરધા ચંદા ઉગીયા અરધા ઘોડેકી નાળ,
અરધો ગુરૂકી પાવડી, તો ચોથા અરધા ગાઓ ૧૩૧

કબીર કહે ન રાચીએ ભાણે બેશી ભાત,
પેટમેસે પીછા કાઢે એસા મેરા નાથ ૧૩૨

તુજે બીરાની કયા પડી, તું અપની નીવેડ,
તેરી ઝાઝ દરિઆવમેં ડુબે નહી તા ખેડ ૧૩૩

જાકે બોલે બંધ નહી મરમ નહીં મન માંય,
તાકો સંગ ન કીજીએ છોડ ચલે બન માંય ૧૩૪

જો જામે નીસદીન બસે, સો તામે પાવન,
સરિતા ગજકું લે ચલી ઉલટા ચાલે મીન. ૧૩૫

સાહેબકાં ઘર દુર હય જેસી લંબી ખજુર,
ચડેતો આખે પ્રેમ રસ ગીરે તો ચખના ચુર ૧૩૬

પશુકિતો પનિયા બાંધ નરકો કછુ ન હોય,
નરજો કે કરણી કરેતો નરકો નારાયણ હોય, ૧૩૭

કહેતે સો કરતે નહી મુખકે બડે લબાડ,
કાળા મુખલે જાઇંગે સાહેબકે દરબાર. ૧૩૮

જીતને તારે ગગનમેં ઉતને શતરૂ હોય,
કૃપા હોય શ્રી રામકી તો બાવ ન ઉખાડે કોય. ૧૩૯

આશા તો રામ નામકી દુજી આશ નિરાસ,
નદી કિનારે ઘર કરો કદી ન ગારે પ્યાસ ૧૪૦

કુછ કરણી કુછ કરમ ગતી, કુછ પુર્વકી નેક,
પુણ્ય ભાગ કબીરકો જો પીયુ ધાર્યા અલેક ૧૪૧

કબીર સુલ પર ઘર કરે, જમકે કરે શ્રંગાર
કાલ બી ઉસકું કયા કરે જો અષ્ઠ પ્રહર હુશિયાર ૧૪૨

કબીર સાહેબે મરતી વખતે.

આજ હમા કુચ હય જમડા મેરા ગુલાગ;
નગા હુવા સતકા વૈકુંઠ હુવા સુધામ ૧૪૩

મનકો કહો ન કીજીએ મન જ્યાં ત્યાં લે જાય,
પન મનકુ એસો મારીએ કે ટુટ ટુટ હો જાય ૧૪૪

લક્ષ્મી કહે મેં નિત્ય નવી કેની ન પુરી આશ,

કીતને સિંહાસન ચડે ગયે, કીતને ગયે નિરાશ ૧૪૫
સાહેબ કે દરબાર મેં સાચેકું શીરપાવ,
જુઠા તમાચા ખાયગા, કયા રંક કયા રાવ ૧૪૬
દોર ધરતાં મનુષ્ય ઘડયો ભુલ્યો શીંગને પુંછ,
તુળશી હરિકી ભક્તિબીન, ધીક દાઢી ધીક મુંછ ૧૪૬
તુળશી કહે મેં પારખ્યું પરખ્યા રામ રતન,
જપ તપ તીરથ કાચમણી ત્યાં નહિ માન્યું મન ૧૪૮
તુળશી તુળસી સબ કોઈ કહે તુળશી બનકા ઘાસ,
કૃપા ભઈ રઘુ નાથકી હો ગયે તુળશિદાસ ૧૪૯
તુળશિ એક દી લોહિયે મિલે ન માગે ચુન,
કૃપા ભઈ રઘુ નાથકી હો ગઇ લુચી જુન ૧૫૦
તુળશિ વહાં ન જાઇએ જયાં ન કહે કે આવો,
ઘાસ બરાબર જાનએ કયા રાજા કયા રાઓ ૧૫૧
ગર્બ ખબસે દ્રવ્ય હય અસ્વ ઉદ્દતસે રાજ,
તુળશિ એક દીન મર્ણ હય આવે કોને કાજ ૧૫૨
આદિ અંત આઈ નહિ અંત સંગ નહિ જાય
બિચ ભઈ બિચે ગઇ તુળશિ ઝંખે બલાય ૧૪૩
તુળશિ એ સંસારમે સબિ ભકત બન જાઈ,
નર્ક કુંડ ખાલી પડે વૈકુંઠ કહાં સમાઇ ૧૫૪
રામનગર હે રામકા વસે ગંગાકે તિર
અજોદ્ધા નગરિ રામકી ચોકી હનુંમંત વીર ૧૫૫
તુળશિ જહાં વિવેક નહિ તહાં ન કરિએ બાત
સત શબ્દ એક હે કરકર કપુર કપાસ ૧૫૬
નદી સમાન નહીં કોઈ જલા બંધુ સમાન નહિ કોઇ બલા
શુરજ સમાન નહિ કોઇ તેજો સ્ત્રિ સમાન નહિ કોઈ હોજે
મેઘ સમાન નહિ કોઇ જલા બાપ સમાન નહિ કોઇ બલા
નેણ સમાન નહિ કોઈ તેજો અન્ન સમાન નહિ કોઈ હોજે
આભ બેરણુ બાદુલી જલ વેરણુ સેવાલ
પુરૂપ વેરણુ નિંદ્રા, મચ્છા વેરણુ જાલ ૧૫૯
મ્રગ માતંગ ભ્રંગ પંચમ મિનકુ લાશ
પાંચે વિશકે ભોગશે ભયો પાંમકો નાશ ૧૬૦
શ્વાશે શ્વાસમે રામ ભજ મિથ્યા સ્વાસ મત ખોય,

શા જાણું એ સ્વાસકી આવન ફીર નહિ હોય. ૧૬૧
કકો કેવળ બ્રહ્મ હે બબા બિજ શરીર;
રરા સબયેં રસ રહ્યા તાકા નામ કબીર ૧૬૨
સ્વાસકી કર સમરણી અંજપાકો કર જાપ;
પરમ તત્વકો ધ્યાન ધર, શોહ આપો આપ ૧૬૩
જ્ઞાન કથેશો પુત હમારા, કથની કથેશો નાતિ;
રાહશે રહેસો ગુરૂ હમારા, હમ રહે ઉનકે સાથિ. ૧૬૪
જીસ્કું રાખે રામ કૃપાળુ ઉસ્કુ ન મારે કોય;
ઉસ પર દુનીયાં ઉલટે તોબી કછુ ન હોય ૧૬૫
હરિ ભકિતમેં તીન ગુણ હરકોઈ લાગે પાય;
આનેકું મિષ્ટાન મિલે આખર વૈકુંઠ જાય ૧૬૬
સુરતસે કીરત બડી બાંના પખ ઉડ જાય,
સુરત તો જાતી રહે કીરત કબુ ન જાગ ૧૬૭
સજ્જનશે સજ્જન મિલે જ્યું ચંદનમે કપુર,
દુરીજનકુ દુરિજન મિલે જ્યું ભાંગમે ધંતુર. ૧૬૮
બડો બડાઈ નવ સજે ઓછનકુ ઉતપાત,
કયા વિરણુકી મહિમા ઘટીજો ભગુને મારી લાત. ૧૬૯
વદન નહિ વિદ્યા નહિ નહિ મુખમેં હરિ નામ;
સો મુખમે દિશા ફરો સબી ગામ કે ગામ. ૧૭૦
પુર્વકે લોક ચાહતેથે ન્યાય ધર્મ હરિ નામ;
અબકે લોક ચાહતે હય કામની ચુગલી દામ. ૧૭૧
હરિ દાસનકું ત્રીશ કોરા ઓર પડિતકુ વીશ,
સાધુકે હૃદયમે બસે સંતનકું ચર્ણ શીશ, ૧૭૨
આયા હય સો જાયગા રાજા રંક ફકીર;
કીતને સિંહાસન ચડ બેઠે કીતને પહેને જંજીર ૧૭૩
ક્યા વારી મન કેવરા રાચી અસત વેણુ;
પ્રાણ પુરૂષ કે બાગમે [illegible] ફલ દો નેન. ૧૭૪
કબીરા કહે મે ટેક [illegible] નાહી કોય;
પલ ભર વિસરૂ [illegible] મોએ હોય. ૧૭૫
ચલના ભલા [illegible] નહીં ન એક;
માંગના ભલા ન [illegible] રાખે ટેક. ૧૭૬
પાવ પલકકી ખબર નહીં [illegible] કાલકી બાત,

જીવકે પર જમ ફિરતહે જયુ તેતર પર બાજ ૧૭૭
પાનીસે ધન હોતાહે પાપીસે ધન જાત;
વરસ બારમે તેરમે જડા મુળશે જાત. ૧૭૮
દુખમે સબ હરિકો ભજે સુખમે ભજે ન કોય;
જો સુખમે હરિકો ભજે તો દુખ કાહે કો હોય. ૧૭૯
જાકો જાકી લગન હે વાહી વાકે રામ;
જબ રામ રૂમમે રમ રહયો તો ફીર કયા કીસીશે કામ.
જબ બીગડે જબ ચતુર નર કયા બીગાડેગા કુડ;
છાશ બિચારી કયા બગડે જબ બિગડે જબ દુધ. ૧૮૧
જો મતિ પિછલ સાંભરે સો મતિ આગે હોય;
કાજ ન બીગડે આપકો બુરા કહે નહિ કોય. ૧૮૨
હોનારી હીરદે બસે બીસર જાય સબ શુદ્ધ;
જેસી હરકી ભાવના વેસી સુજે બુધ, ૧૮૩
હલદી તજે ન જરદી ખટરસ તજે ન આમ.
અસલી તો અવગુણ તજે ગુનકો તજે ગુલામ. ૧૮૪
આગ લગી બન ખડમે જલ જલ પડે અંગાર;
જો નવ હોત સંત તો જલ મારતા સંસાર ૧૮૫
સુખીઆ સબ સંસાર ખાવે ઓર સોવે,
દુખીઆ દાસ કબીર ગાવે ઓર રોવે. ૧૮૬
કબીરા તેરી ઝુંપડી ગલ કટો કે પાસ;
કરેગા સો પાવેગા, તું કયું હોય ઉદાસ ૧૮૭
કબીરા પુકારી તું કહું સોચા આપશરીર.
પાંચ ઇંદ્રિ વશ કરો તો આપે દાસ કબીર. ૧૮૮
કબીરા ખડા બજારમે લીયે લો કાઠી હાથ,
જો ઘર ફુંકે અપના સો ચલે હમારે સાથ ૧૮૯
અતિ ભલા નહિ બોલના અતિ ભલા નહિ ચુપ.
અતિ ભલા નહિ બરસના અતિ ભલા નહિ ધુપ. ૧૯૦
ધીરે ધિરે રાવતા ધિરે સબી કુછ હોય,
માલિ સિંચે શો ઘડા રત વિના ફેળ ન હોય ૧૯૧
ઓછે નરકે પેટમેં રહે ન મોટિ બાત,
પાવ શેરકે પાત્રમેં કૈશે શેર સમાત ૧૯૩
ભરા સો છલકે નહિ છલકે સો અધિઆ,

ઘોડા તો ભુકે નહિ ભુકે સોઢી ગધા ૧૯૩

નારી પુછત નરકું તુમ કાયશે બદન મલીન,
કયા ગાંઠશે ગીર પડો કયા કીસીકું દીન ૧૯૪

નહિ ગાંઠશે ગરથ પડયો નહિ કીસીકું દીન,
દેતે દીઠે દાતારકુ તેશો ભયો મલીન ૧૯૫.

ભકિત એસી કીજીએ જેસી ટંકણ ખાર,
આપ જલે પર રીઝવે ભાંગ્યાં સાંધે હાડ ૧૯૬

ઘર બાળે ઘર ઉગરે ઘર રાખ્યે ઘર જાય,
એક અચંબા એસા દેખા જો મરા કાળકુ ખાય ૧૯૭

શાંઈ મેરા બનીયા વણજ કરે વેપાર.
બીન ડાંડી બીન તાકડી તોળે સબ સંસાર ૧૯૮

મોહ નદી વિકાળ હય કોઈ ન ઉતરે પાર,
જો ઉતરે તે પાર શો રહે નૈકુંઠ મોઝાર ૧૯૯

સાચે શાપ ન લાગીએ સાચે શાપ ન ખાય,
સાચે સાચે મીલ રહે સાચે સતગુરૂ સહાય ૨૦૦

મનકે હારે હાર હય ઓર મનકે જીતે જીત,
પરીખ્યા જો પામીએ મન હટયા પ્રતીત ૨૦૧

રામ નામ કે કારણે સબ ધન ડાલ્યો ખોય,
મુરખ જાણે ગીર પડયો દીન દીન દુણો હોય ૨૦૨

રામ નામ સબ કોઈ કહે ઠગ ઠાકોર ઓર ચોર.
ધરૂ પ્રહલાદ જો તર ગયે વોહી નામ કછુ ઓર ૨૦૩

સાધ મીલે સાહેબ મીલે અંતર રહી ન રેખ,
મનસા વાચા કર્મકા સાધુ સાહેબ એક ૨૦૪

શુરા તેજ ધરે નહિ મુધરણ ઝુંડે ગમાર,
સત્ય બગન પલટે નહિ જો ઉલટ જાય બ્રહ્માંડ ૨૦૫.

હદ હદ સબ કોઈ ચલે બેહદ ચલે ન કોય,
બેહદકે ચૌટે ગાદી રહા કબીરા શોય ૨૦૬

તરોવર સરોવર સંતજન ચોથા વરસે મેહ,
પરમારથ કે કારણે ચારે ધારે ધરીઆ દેહ, ૨૦૭

મુકિત વશે તેગમ હે ઓર બંધનકુ સ્નેહ;
સબ ગ્રંથનકા આહી મત મન ભાવે શો લેહ ૨૦૮

સંત સમાગમ ઓર સરીતા (નદી) ચલે વિહંગમચાલ
જયું જયું શેરી નીકશી સંપત કરે નીહાલ ૨૦૯

જેસી જાકી બુદ્ધિ હય તેસિ કહે બનાય.
વાકા બુરૂ ન માનીએ સો લેણુ કહાંશે જાય ૨૧૦
ભકિત ભાવ ભાદર નદિ સરીતા ચલી ઘોલાય,
સરિતા તો તબ જાનીએ જો જેષ્ટ માસ ઠેલાય ૨૧૧
ગુરૂ લોભી શીષ્ય લાલચી દોનો ખેલે દાવ,
દોનો બુડે બાપડે સો બેઠ પથરકિ નાવ ૨૧૨
જાકા ગુરૂ હય અહિ ચેલા ગૃહિ જો હોય,
કીચ કીચકુ ધોવતે દાગ ન છુટે ન કોય ૨૧૩
બંધેકુ બંધા મીલે છોડે કોન ઉપાય,
સેવા કર નિરબંધકિ જો પલમેં દીયે છુડાય ૨૧૪
ગુરૂ બની જ્ઞાન ન ઉપજે ગુરૂ બીન મીલે ન ભેદ,
ગુરૂ બીન સંશય ના મીટે જયજય જય ગુરૂદેવ ૨૧૫
જાકા ગુરૂ હય આંધલા ચેલા નિપટ નિરંધ,
દોનો દોનો ઠેલતે આપે કુપ પડંત. ૨૧૬
સેજ આયા શો ડાલ દીજે ફીર માંગણકું જોઇએ.
કબીર કહે સુન બાલાકા કુલ વીચાર કે ખાઇએ. ૨૧૭
કોટિ જનમ એકઠા કરો લોહા પારસકે સંગ,
એક વાલકે આંતરે કબુન પલટે રંગ ૨૧૮
રામ નામ આધી રતી કોટીક પાપ પહાડ,
બલિહારી વા નામકી પાપ કરે સબ છાડ ૨૧૯
કરન કુસત આવત કુંશલ કોલસા એહી બડો અફસોસ
સમદકે મહીના ઘટયો જો રાવણુકા પાડોશ ૨૨૦
જોકે મન સાચે રહે તો કયા કરેત કુસંગ:
મલિઆગર [ચંદન] વીશ લાગત નહી લપટે રહેત ભુજંગ
સંગત કીજે સાધકી હરે મનકી વ્યાધ.
સંગત કીજે નીચકી અષ્ટ પહર ઉપાધ. ૨૨૨
સાહેબકે દરબારમેં સાચુકે શીરપાલ,
જુઠા તમાચા ખાયગા સાહેબકે દરબાર ૨૨૩
નારી નાગન એસા ભઇ નારી દો તરફસે ખાય,
જીવતે જીવતો ધન હરે મુવે નર્ક લઇ જાય. ૨૨૪
નારી સબ નહોરી મત કહો કોઇ તો રતનકી ખાણ,
નારીસે નર ઉપજ્યા ધર પ્રલ્હાદ સમાન. ૨૨૫
જીવ જીવકે આસરે જીવ કરતકે સાજ,

તુળશી રઘુવીર આશરે કર્યું ગીગઠેગો કાજ ૨૨૬

નિશ્રા હુધા હમારી જો કથે મિત્ર હમારા સોય
સાબુ લેવે ગાઠકા મેલ હમારા ધોય ૨૨૭

તુલશી ધીરજ કે ધરે કુંજણુ મણુ ભર ખાય
ટુક ટુકડે કારણે સ્વાન ધરોઘર જાય ૨૨૮

ફાશા ફકત ફરાક દીલ આસન દક ગંભીર
ફીકર ફાડ કફની કરે તાકા નામ ફકીર ૨૨૯

કપટી મીત્ર ન કીજીએ અંત પેઠ બુધ લેત
આગે રાહ બતાયકે પીછે ધોકા દેત ૨૩૦

સી કહસ શ્રિ ઉપજે તા કહતે તમ નાશ
તુલસી સીતા જો કહે રામ નામ લે પાશ ૨૩૧

રાજા જોગી અગન જલ ઇનકિ ઉલટી રીત
પરશરામ કહ પાભિયે થોડી ઉનસે પ્રીત ૨૩૨

ગંગા કિનારે ઘર કરો નહાઓ નીરમલ નીર
દીત ના નહી પામીયે કહે ગયા દાસ કબીર ૨૩૩

માયા એસિ ડાકની ખાયો સબ સંસાર
એક ન ખાયો કબીરો જે રહયો રામકે આધાર ૨૩૪

સિર ગુણુ તો શિરા કથે નિરગુણુ કથે કબીર
રામ રતન તુલસી કથે, જય જય શ્રિ રઘુવિર ૨૩૫

કબીર પગડે દુર હય બિચમેં ખડી હય રાત
કયા જાણુ કયા હાયગી રવી ઉગતે પ્રભાત ૨૩૬

કબિર સુતે સુતે કયા કર ઉઠકે રામ સંભાર
એક દીન એસો આયગો લંબે પાય પસાય ૨૩૭

આગ લગી વન ખડમે ગીર ગીર પડે અંગાર
દાસ કબિર કંચન ભયે કાષ્ટ ભયે સંસાર ૨૩૮

કબિર કબિર કયા કરો જાઓ જમુનાકે તીર
એક એક ગોપીકે પ્રેમમેં હો ગયે કોટી કબીર ૨૩૯

દયાકા લક્ષણુ ભકિત હય ભકિતકા લક્ષણુ જ્ઞાન
જ્ઞાનકા લક્ષણુ ધ્યાન હય ધયાનકા લક્ષણુ ત્યાગ ૨૪૦

રામ નામ જાનો નહી ફુકટ માનો ભાર
ધંધા કરતે મર ગયા ઉનકી બુમ ન રાડ ૨૪૧

ત્યાગકા લક્ષણુ શાતીપદ તો જાણો વિમળ વૈરાગ,
વૈરાગ વિષે મુકિતપદ જો સદા રહત હે ત્યાગ ૨૪૨

જુહાર જુહાર વણિક કહે ન જાણે જુહારકા ભેદ
ભેદ જાણે બિન રહત હય આઠો પહર બહુ ખેદ ૨૪૩
જજુમેં જગદીશ હય હહામેં હરિ સાર
રરામેં રામ દામ રહે તાકા નામ જુહાર ૨૪૪
સુમરન એસો ચાહીયે જાકો ધરિયે ધયાન
સતજુગ ત્રેતા દ્વાપર કળિ ચારે યુગ પરધાન ૨૪૫
બિન સતસંગ ન હરિકથા તા બિન મોહન જાત
મોહ ગયે બીન રામ પદ હોય ન દ્રઢ અનુરાગ ૨૪૬
મોમે ગુણ કછુ હય નહી તુમ ગુણ ભરેપો ઝાંઝ
ગુણ અવગુણ ન વિચારીએ પ્રભુબીહ ગ્રહેકીલાજ ૨૪૭
સીતા પાતકી કોટડી, ચંદન જડે કમાડ
તાળા કુંચી પ્રેમકા તુમ, ખોલો અવધ મુરાડ ૨૪૮
નહિ વિધા નહિ બાહુબળ નહિ ખરચનકા દામ
મોસે પ્રતીત પાવનકી તુમ પત રાખો રામ ૨૪૯
રામ નામ રટતે રહો જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ
કબહુક દીન દયાળકુ શબ્દ પડેગો કાન ૨૫૦
માયા મેરે રામકી ધરણી ધરણી દેહ
પુછ બિરાને શ્વાનકી જશ કોઈ કર લેહ ૨૫૧
તુલસી બીરવા બાગમેં સીચત એ કમળાય,
રામ ભરોસે વોહી રહે પરબતપે હરિઆર ૨૫૨
સંત મીલનકો જાઈએ તજ માયા અભિમાન,
જયું જયું પગ આગે ધરે કોટી ન અશ્વ. સમાન ૨૫૩
સંત સંત સબ એક હે જેસે આપુકો (અફીણ) ખેત,
કોઈ કુદરતી લાલ હય ઓર સબી સ્વેત કે સ્વેત. ૨૫૪
ચલતે કયોં મંચ ડોલકો ચલ્યો ન એકે કોશ,
તન થાકયો મન નહિ થકયો એહી વડો અફસોસ ૨૫૫
પાણી તો બંધા ભલા જો કુછ ઉંડા હોય;
સંત તો બેઠા ભલા જો કુછ પરમારથ હોય. ૨૫૬
સાખી શબ્દ બહુ સુણ્યા નહિ મટયા મનકા દાઘ,
સંગત થકી ન સુધર્યા તાકી બડી અભાગ ૨૫૭
સંગત બિચારી કયા કરે હૃદીયા ભયા કઠોર,
નવ નેજા પાણી ચડે પથર ન ભીંજે કોર. ૨૫૮
ભલા ભજન વિસરે નગરા ન ચડે ચંગ,

કાળી ઉન કમાણુસા એમે ન ચઢે દુજે રંગ. ૨૫૯

માંખી ચંદન પરહરે દુરંગધ હોય ત્યાં જાય
મુરખ નરને ભક્તિ ન ભાવે ઉંઘે કાં ઉઠી જાય, ૨૬૦

નીચ નીચાઇ નહીં તજે જો પાવે સતસંગ,
તુળશી ચંદન લપકી કે વિષ નતજે ભુજંગ. ૨૬૧

સબ નદી ગંગા બહે સબ પથર સાલીગ્રામ
સબ વનસ્પતિ હય તુલશી જાકે હૃદય રામ ૨૬૨

પ્રેમ છુપાયા નહી છુપે જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,
દાબી દુબી નહીં રહે, કસ્તુરીકી બાશ. ૨૬૩

આંખ ફરકા દે રહી મુખમેં રહયા ગરાસ,
ધીખ આકા જીવના જો દમકા કરે વિસ્વાસ ૨૬૪

આપ ભુલાને આપસે ઢુંઢત હે કઈ એ
જાકો તુમ ઢુંડત ફીરો હય યહી તુમ ઠોર. ૨૬૫

સુમ કોયળી સ્વાન ભગ દોનો એક સમાન,
કારત કે નીકો લગે ખેંચત નીકસત પ્રાણુ. ૨૬૬

આવે તો રખે નહી મનમે ધરે નહિ ધીર.
જતન કરે નહી દ્રવ્યકો તાકો નામ ફકીર. ૨૬૭

પેટ સમાના અન મગે તન સમાના ચીર.
બચતી લાલચ ના કરે તાકો નામ ફકીર. ૨૬૮

માયાસે સબ હોતહે સિદ્ધ સાધકકા જોગ,
મયાસે સબ કરમ કમાવે માયા સાધે જોગ. ૨૬૯

બડે બડેકો દુખહે છોટેસે દુખ દુર,
તારે સબ ન્યારે રહે ગ્રહે ચંદ્ર ઓર સુર્ય. ૨૭૦

તુળશી એ સંસારમે કોણુ ભયો સમર્થ,
એક કચન દોઉ કુચપર કો ન પસાર્યો હથ. ૨૭૧

એક દિન એસા હોયગા કોઈ કીસીકા નહી,
ઘરકી નારી કોન કહે એ તનકી નાડી નાંહી. ૨૭૨

જબ તું આયો જગતમે લોક હસે તુ રોય,
એસી કરણી ના કરો કે પીછે હાંસી હોય. ૨૭૩

મનકો કહયો ન કીજીએ ગન હોય પકા દુત,
સે ડુબે દરીઆવમે જાય હાથસે છુટ ૨૭૪

જો શીર કાટે ઓરકા અપના રહે કટાય,

તુળસી હરિ દરબારમે બદલી કહીં ન જાય. ૨૭૫
હંસા તો મોતી ચુગે કાં લંઘન મર જાય,
સિંહ ઘાસ નહિ ખતાહે જબ મારે જબ ખાસ ૨૭૬
દોડે કોસ હજાર લગ ઓર બસે લક્ષ્મી પાસ,
બીન દિને રઘુનાથકે મીલે ન તુલસીદાસ. ૨૭૭
દોસ નહિ કુચ દયાળકા કર્મ કુટીલ ગ્રહે બાંય.
કર્મ હિન તડપત ફિરે કલ્પ વ્રક્ષકી છાંય. ૨૭૮
રામ નામ કહનેસે જલ સ્વરૂપ હો જાય,
જલ ભીતર આવે નહી કાલ દાંડા પસ્તાય. ૨૭૯
તુળસી એ સંસારમેં પંચ તત્વ હે સાર.
સંત સમાગમ હરિ ભજન દયા દાન ઉપકાર. ૨૮૦
ચિંતા મત કર માનવી દેને હાર સમર્થ,
જલમે વસે માછલી બાંકી ગાંઠે કહા ગર્થ. ૨૮૧
સંત હમારી આતમા હમ સંતનકી દેહ,
રોમ રોમમે મેં રહુ જયું બાદરકો મેહ. ૨૮૨
તુલસી કહે ધન સુમકો જૈસે સ્વાનકી પુછ
બડે હાથ પચાસ ઘણુ આખર છુંછકી છુંછ. ૨૮૩
તુલસી દેવો કઠિન હે જે કાહુકો દેન,
સુજશ હોત સંસારમે ફુર આપનો લેત, ૨૮૪
સંત સમાગમ સરલ હૈ મન કર દેખ વિચાર,
ભવ સાગર અતિ કઠીન હૈં બીન પ્રવાસકિરતાર. ૨૮૫
તુલસી સીતારામશે લગાયા ચાહો નેહ
ઘર બંધ ભીતર બાહેર કહી રચે યે દેહ, ૨૮૬
માળા સ્વાશો સ્વાસકી ફેરેગો કોઇ દાસ,
ચોરાસી ભટકે નહી કટે કાલકી ફાંસ ૨૮૭
ભોજ સુલાફ ભુખે મારૂ મનકી પાડુ ખાલ,
ઇતના કરતે ના ભુલે તો પીછે કરૂં નીહાલ, ૨૮૮
મેરે કછુ ઓર હૈ કરતાકે કછુ ઓર,
ઓધવ કહે માધવશે સબ જુઠી મનકી દોડ. ૨૮૯
તુલસી એ તન ખેત હય મન વચ કર્મકી સાન
પાપ પુન્ય દોઉં બીજ હય ઓલે શો લણે નીંદાન ૨૯૦
રામ નામ આરાધવો તુળસી વૃથા ન જાય,

બડાયકો પડવો આગે હોત હસાય, ૨૯૧
તુળશી રસના તો ભલી જો તું સુમીરે રામ,
નહીંતર કાઢી નિકાસીએ મુખસે ભલો ન ચામ. ૨૯૨
તુલસી વિલંબ ન કીજીએ ભજ લીએ રઘુવીર,
તરકતસે જાત હે સ્વાસ સારખે તીલ, ૨૯૩
સ્વારથ સીતારામ હય પરમારથ સીયરામ
તુળસી તેરો દુસરે દ્વાર કહા હય કામ ૨૯૪
તુળસી સોહી ચતુરતા રામ ચરણુ લો લીન,
પરધન પરમન હરણકું વેસ્યા વડી પ્રવીણુ ૨૯૫
પ્રીતી રામપદ નિતી પંથ ચલે રાગ રસ જીત,
તુળશી સાવનકે મતે યેહી ભકિતકી રીત ૨૯૬
તુળસી ખોટે દાસકો રઘુપતિ રાખત માન,
જયું મુરખ પુરોહીત ગોરન દેત દાન જજમાન ૨૯૭
રામ ભરોશો રામ બલ રામ નામ વિશ્વાસ,
સુમીરી નામ મંગળ કુશળે માંગત તુલસીદાસ ૨૯૮
વૃથા લાભ સંતોષ સુખ રઘુવર ચર્ણ સ્નેહ,
તુલસી જો સબ મન વશ કરે તો જેસે વન તેસે ગેહ. ૨૯૯
તુલસી મમતા રામસો સબતા સબ સંસાર,
રાગ ન રોષ ન દોષ દુખ દાસ ભયે ભવ ભાર. ૩૦૦
બોધક સબ કે ભયે સાધક ભયે ન કોય,
તુલસીરામ કૃપાલતે ભલી હોય સો હોય. ૩૦૧
પરમેશ્વરસે પ્રીત રખે ઓર પરનારીસે હસના,
તુલસી દોનો ના બને. લોટ ખાય ઓર ભસના ૩૦૨
માયાસે માયા મીલે કરકર લંબે હાથ,
તુલસી રંક ગરીબકી કોય ન પુછે વાત ૩૦૩
રામ નામ કહેતે રહો ધર રહો મન ધીર,
કબહુ કારજ સુધારીએ કૃપાસિંધુ રઘુવીર ૩૦૪
પારસ મણી ઓર કામધેનુ કલ્પ તરૂકી વાડ,
તુલસી હરિકે ભજન બીન તાતે ભલો ઉજાડ. ૩૦૫
જ્ઞાન ગરીબી હરિ ભજન કોમળ વચન અદોષ,
તુળશી કબહુ ન છાંડીએ. ક્ષમા શીલ સંતોષ ૩૦૬
તુળશી જગમેં આયકે કર લીજે દો કામ,
દેનેકો ટુકડા ભલા લેનેકો હરિ નામ. ૩૦૭

અનહોની પ્રભુ કર સકે હોન હાર મીટ જાય,
તુળસી ઈન સંસારમેં પ્રભુ ભજન સુખ દાય. ૩૦૮
અરબ ખરબસે દ્રવ્ય મિલે ઉદય અસ્તસે રાજ,
તુલસી હરિકે ભજન બીન સબી નકકો સાજ ૩૦૯
ચતુરાઈ ચુલે પડી ધીક પડયા આચાર,
તુળસી ભવગત ભક્તિ ચારો વર્ણ ગમાર ૩૧૦
તુળસી કહે અજ્ઞાનીકું ધરત નહિ મન ધીર;
પીછે બાલક જન્મ લે આગે ઉપજત ખીર. ૩૧૧
તુલસી છલ બલ છાંડીકે કરીએ રામ સ્નેહ,
અંતર કયા ભરથારસે જીને દેખી સબ દેહ, ૩૧૨
ગંગા જમના સરસ્વતી સાત સમુદ્ર ભરપુર
તુલસી ચાતકકે મતે બીન સ્વાંતી સબ ધુર. ૩૧૩
કાહુકે ધન ધામ હય કાહુકે પરિવાર,
તુલસી એસે દીનકું સીતારામ આધાર. ૩૧૪
એક ભરોસે રામકે ટીએ પાવ ભર મોટ,
જેસે નારી કુનારીકો બડે ખસમકી ઓટ. ૩૧૫
સબ દેખે પરખે લીખે બહુત વાચક હોય,
તુલસી સીતારામ બીન અપની નાહી કોય ૩૧૬
જયું કામીકે ચિતમે ચડી રહત નીત્ય કામ,
એસે હો કબ લાગી હો તુલસી કે મન રામ. ૩૧૭
તુલસી બુરા નમાનીએ જો ગમાર કહી જાય.
જેસે ઘરકાનદવા ખાળમોરી ભલા બુરા વહી જાય ૩૧૮
બીન માંગે મોતી મીલે મીલે ન માગે ભીખ,
તુળશી જો વિસ્વાશ કરે તો મીલીએ વિસ્વાવીશ ૩૧૯
તુળશી જીશકે મુખસે કબુ ન નીકળે રાંમ,
લીનકે મુખસે ડારીએ નવશાગરકો બામ. ૩૨૦
તુળશી એ તન તવા હય તપત શદા ત્રિપાપ,
શાંતી હોય જબ શાંતી પદ પાવે રામ પ્રતાપ ૩૨૧
કેલા કલમ કુંલીન હય નમે બરપન જાય,
ઓછી જાત પેરંડકી રહે શીશ ધર તાય. ૩૨૨
મન મૃતંગ માને નહિ જબલગ ખતા ન ખાય,
જેસે વિધવા સ્ત્રી કર્મ કરે પસ્તાય, ૩૨૩
જાકે પનીઆં નહિ શિશકું દેત ગજરાજ,

ભુખ દઈ તો ભીક્ષા દઇ, એશા ગરીબ નિવાજ ૩૨૪
પારશ મેલુ.ક સંગસે, કંચન ભઇ તલવાર;
તુલસી ઉસમેં ના ગયે, ધાર ભાર આકાર ૩૨૫
મન એરણુ ઓર શબ્દધન સદગુરૂ મલ્યા સોનાર;
તુલસી ઉનકે તીનુ ગયે, ગાર ભાર આકાર ૩૨૬
શાહી ગઇ સફેતી આઈ, કરલે હરીસે હેત;
ફીર પીછે પસ્તાયગો, ચુડીયાં ચુગજ્ય ખેત ૩૨૭
જો જાકુ પ્યારો લગે સો તાકી કરે વખાન;
જેસે વીખકુ જીવ ભખી, પાવત અમૃત સમાન ૩૨૮
જો જાકા ગુણુ જાણુત સો, તાકો ગુણુ લેત;
કોયલ આંબડી ખાતહે, કાગ લીંબોળી લેત ૩૨૯
સુફલ હેત ઉદ્યમ કીયે, જો વીધી હય અનુકુળ;
જેસે નીપજત ખેતકો, શલભ તરે નિમલ ૩૩૦
જાહીસે કછુ પાઇએ, કરીએ તાકી આશ;
સુકે સરોવર પર ગયે, કેસી બુઝત પ્યાસ ૩૩૧
જો જેહીકા હો રહો સો તાહી પુરે આશ;
સ્વાંતી બુંદ બીન સઘનમેં, ચાતક મરન પ્યાશ ૩૩૨
સબહી સહાય સબલકે, કોઇમેં નિબલ સહાય;
પવન જગાવત આગકુ, દીપ હે દેત બુઝાય ૩૩૩
પ્રકતી મિલે મન મીલતહે અન મિલતે ન મિલાય;
દુધ દહીંસે જમત હય, કાજીસે ફૂટ જાય ૩૩૪
પરઘર કબુ ન જાઇએ, ગયે ઘટત હે જોત;
રવી મંડલમેં જાત શશિ, છીન કલા કછી હોત ૩૩૫
મુરખ તહાંહી માનીએ જહાં ન પંડીત હોય,
દીપકકી રવી કે ઉદે બાત ન પુછે કોય ૩૩૬
સાચ જુઠ નિરણુ કરે નીતિ નીપુણુ જો હોય;
રાજહંસ બીન કોન કરે ક્ષીર નીર જુદોય ૩૩૭
સુધરી બિગડે બેગહી બીગડી ફીર સુધરે ન,
દુધ ફાટે કાંજી પડે શો ફીર દુધ બને ન ૩૩૮.
ગીતી પઢે ભાગવત પઢે પઢે ગ્યાન સપુત
દયા નહિ શાંતિ નહિ પડે માયકે પુત ૩૩૯
કયા પાનીકા બુદબુદા કયા વાલુકી ભીંત;
કયા ઓછેકા આશરા કયા દુરજનકી પ્રીત ૩૪૦

ઓછુકુ સંપત ભઇ ન કરે સીધી બાત;
પાજી કે કરજી ભયે તેઢે તેઢે જાત. ૩૪૧
કયા દુરજનકી ચાકરી ક્યા લોંડેકી સાથ;
ક્યા અંધેકુ આરસા કયા બહેરેસે બાત ૩૪૨
ચલતા દેવલ પુજીએ નહિ ઓરનસે કામ;
જીતને દેખો આતમા ઇતને સાલીગરામ ૩૪૩
ભાવ સરસ સમજત સબી ભલો બુરે યહિ ભાવ;
જેશે અવસરકી કહી બાની અધીક સુહાવ ૩૪૪
રામ કલ્પવક્ષ પરિહરત શેવત કલ્પતરૂ ઠુઠ;
સ્વારથ પરમારથ ચહત સકલ મનોરથ જુઠ ૩૪૫
જ્યાં રામ ત્યાં કામ નહિ જ્યાં કામ ત્યાં નહિ રામ;
તુલસી દોનો ના રહે દીન રજની એક ઠામ ૩૪૬
તુલસી મીટે નહિ કલ્પના ગયે કલ્પતરૂ છાંહ
જ્યાં લગી દ્રવિ ન કરે કૃપા જનક સુતાકો નાહ ૩૪૭
કોટી વિધન સંકટ વિકટ કોટી શતરૂ જન સાથ;
તુલસી બલ નહિ શકે જો સંતુષ્ટ રઘુનાથ. ૩૪૮
માંગત ડોલત હે નહિ તજી ઘર અંત ન જાત;
તુલસી ચાતક ભકતકો ઉપમા દેત લજાત ૩૪૯
એક ભરોસો એક બલ એક આશ વિશ્વાસ;
સ્વાંતી સલીલ રઘુનાથ વર ચાતક તુલસીદાસ ૩૫૦
તુલશી હરી દરબારમેં કમી વસ્તુ કછુ નાંહિ;
કરમહિન કલ્પત ફીરત ચુક ચાકરી માહિ ૩૫૧
અસત વસત સુત નારી સુખ પાપી હુકે ઘર હોઇ
સંત સમાગમ રામ ધન તુલશી દુર્લભ દોઇ ૩૫૨
જહાં સંતોષ ત્યાં રામ હય રામ સંતોષ નહી ભેદ;
તુલશી સંતોષ રહત નહિ સહત વિવિધ વિધી ખેદ ૩૫૩
ગૌધન ગજધન બાજીધન ઓર રતન ધન ખાન;
જબ આવત સંતોષ ધન સબ ધન ધુરી સમાન ૩૫૪
કામ કરોધ ઓર લોભકી જહાં લગ મનમે રટન
કહાં પડિત કયા મુખા દોઉ હોત સમાન ૩૫૫
રામ ચરણુ પર સ્નેહ નહિ બીન સાધન પર સ્નેહ;
મુંડ મુડાએ કયા ભયો ભાંડ ભયે તજી ગેહ ૩૫૬

ક્ષમા ભયી બન બન ફીરે જો બની આ ા નાંહી,
બનતે . .ી બન ગયે તુલશી ઘરહી માંહી. ૩૫૭
શાન્ત સંમત શિત પક્ષ સમ અગ્નિ અસત પ્રસંગ,
અગ્નિ જરાવત સબ કછુ સતસંગ કરતહે ઠંડ. ૩૫૮
બીન કરતા કારજ નહીં જાનત હે સબ કોઇ,
સુર સુખ શ્રવન સુનત નહીંપ્રાપ્તિવકવનબિધીહોઇ ૩૫૯
સત સંગતી કો ફલ એહી સંશય રહે નહિ લેશ,
રહે સ્થિર સુચિ સરલ ચિત જાને નાંહ કલેશ. ૪૬૦
જો ભાવ કછુ હે નહિ જુડો સુર સતસંગ,
એસી કુમતિ તે છુટે ગુરૂ જનકો પ્રસંગ. ૩૬૧
રહે જહાં વિચારસે વહાં કમી કછુ નાંહી,
તુલસી તહાં આનંદ સંગ જાત યથાસંગ છાંહી ૩૬૨
સદા ભજન સુર સાધુ દીજ જીવ દયા સમ જાન,
સુખ સુન પડત સત્ય વ્રત સવર્ગ સત્ય સો પાય ૩૬૩
નામ રટત સુખ હોત હે નામ રટત દુખ જાત
નામ રટત શંશય મીટત સુખ સબ નામ પ્રતાપ ૩૬૪
નામ કહત વૈકુંઠ સુખ નામ કહત સુખ પાન.
તુળશી તાકે ઉર સમજી કરો નામ પહીચાન. ૩૬૫
વોહી પઢે વોહી સુને વોહી સુમતિ પરકાસ,
જો એસા પીછે કર ગયે અવલંબ નિરાસ, ૩૬૬
ત્યાં લગી જોગી જગત ગુરૂ જ્યાં લગી આશ નિરાશ,
જબ આશા મનમેં જગે જગ ગુરૂ જોગીદાસ. ૩૬૭

પદ સંગ્રહ.

પદ ૧ લું.

તનકા નહીં ભરવાસા બે, દેખો કાલ તમાસાબે ધ્રુ૦ બડે રાજમે રાજ વિરાજે, મૈ જાનકે સુખ વેલા; કોઇ રિસીકા નહીરે મારો, આખેર જાત અકેલા. તન૦ ॥ ૧ ॥ ચોપ ચાપકે પગડી બાંધી, બાલંબજ સવાઈ; મુછા મુરડ કર દરપન દેખે, ટાલપિ રંગ બગલ માપ તન૦ ॥ ૨ ॥ શાલ દુશાલા પટ્ટ ઓઢે, ખાવે ગરંમ સાલા: . .ન આવેગા જમકા શાંસા, હોવે એકપગડી હલ્લા. તન૦

॥ ૩ ॥ કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, મારગ ૨[illegible] સવારા; નજર ખોલ પગ દેખ બે યારો, યે સબ ઝૂટ પસારા; તનકા નહિ ભરવસા બે, દેખો કાલ તમાસા બે. તન૦ ॥ ૪ ॥

પદ ૨ જું.

બંદે હુંષાર રહના બે, સાહેબ રાજી રખના બે ધ્રૃ૦ ગાંજા દારૂ મત પી યારો, અકલ ગુંગ હોતી; અપને પલ્લવકા દામ ખરચ કર, સુખમે મટિયા પડતી. બંદે૦ ॥ ૧ ॥ જૂવેબાજી મત કર યારો, અકલ ગુંગ હોતી; અપને પલ્લવકા દામ ખરચ કર, શિર પર જુતિયાં પડતી. બંદે૦ ॥ ૨ ॥ રંડીબાજી મત કર યારો અકલ ગુંગ હોતી; અપને પલ્લવકા દામહિ જાકર, હાતમે ચવરી આતી. બંદે૦ ॥ ૩ ॥ એકા જનાર્દન કા બંદા, અકલ શિકાવે; શિકસે પ્યારે નહિં તો જાગુ ખાતા. બદે૦ ॥ ૪ ॥

પદ ૩ જું.

ભાઇ હુશાર રહના બે, ખુદા નામ જપના બે ધ્રૃ૦ દો દિનકી જાનિ દિવાની, તુજ અલ્લાને દીયી; રામ ભજન બિન ખાક ન હોઇગા, દિયા કાલકી ફાંસી. ભાઇ૦ ॥ ૧ ॥ ભાતકે કપડે પેના, સુરત બ- નાયા ખાસી; રામ ભજન બિન મુકત ન હોઇ ગામત કર નામ મસેરી. ભાઇ૦ ॥ ૨ ॥ ચોપ ચાપકે પગડી બાંધી, ખાયા પાનકા બીડા; જદજમકી ગાંઠ પડેગા, જાયગા નંગા ઉઘડા. ભાઇ૦ ॥ ૩ ॥ કહત કબીરા સુનરે ગન્હારા, મત કરના બે તોતોડા; રામ ભજન તો કહતે રહના, કયા કાલ કરેગા બિચારા. ભા.

પદ ૪ થું.

યે તન મટના મંટના, આખેર મટિમે મિલ જાનારે યે. ધ્રૃ૦ મટી કહે કુંભાર કું બે, તુ કયા ખોદે મુજકું; કોઇ દિન એસા બખત પડેગા, મૈ બિગાડું તુજકુ. યે૦ ॥ ૧ ॥ લકડા કહે સુતારકું બે, તુ કયા છેદે મુજકું; કોઈ સમયા એસા આવે તો મૈજલાવું તુજકું. યે૦ ॥ ૨ ॥ કપડા કહે દરજી કું બે, તું કયા ફાડે મુજકું; એક સમયાં એસા આવે તો મૈ ઢકાઉ તુજકું. યે૦ ॥ ૩ ॥ કબીરા કહે યે પદ હૈ નિર્બાની; જો ઇસકી નિંદા કરે સો નરકકુ જાય.યે૦ ૪

સમાપ્ત.